

Нову організаційну форму підготовки та атестації кадрів вищої кваліфікації, питання підвищення якості підготовки наукових кадрів і спрощення системи захисту дисертацій обговорено 14 березня 2014 р. на нараді в Комітеті з питань науки і освіти. У нараді взяли участь: голова комітету Л. Гриневич; міністр освіти і науки України С. Квіт; перший заступник міністра освіти і науки України І. Совсун; віце-президент НАН України А. Загородній; начальник відділу наукових і керівних кадрів НАН України В. Палій; перший віце-президент Національної академії медичних наук України Ю. Кундієв; начальник науково-організаційного відділу Національної академії медичних наук України О. Гульчій; віце-президент Національної академії аграрних наук України, академік НААН України І. Ібатуллін; перший віце-президент Національної академії правових наук України О. Петришин; головний вчений секретар НАПрН України С. Прилипко; головний вчений секретар Національної академії мистецтв України М. Яковлев; голова Державного фонду фундаментальних досліджень В. Кухар; проректор Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут» М. Ільченко; завідувач відділу політики та врядування у вищій освіті Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України Ж. Таланова; академік-секретар відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України С. Комісаренко; директор Інституту харчових біотехнологій та геноміки НАН України Я. Блюм; завідувач відділу Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України (ЦДПІН НАН України) О. Попович; старший науковий співробітник ЦДПІН НАН України Л. Лобанова.

За часи діяльності Міністерства освіти і науки, яке перебрало на себе функції керування процесами атестації кадрів вищої кваліфікації, виникла ціла низка проблем, у тому числі й штучних, які негативно позначилися на підготовці та захисті дисертацій. Посилилися тенденції, коли підготовка дисертацій відокремлюється від реальної практики виконання науково-дослідних робіт. У вузівській науці, на яку припадає 65 % захистів дисертацій і в якій зосереджено понад 60 % кандидатів і докторів, з них науковою діяльністю займається лише 28 %. За загальним зменшенням у 3,5 раза кількості дослідників і наукових працівників майже у три рази збільшилася кількість спеціалізованих рад з захисту дисертацій.

Одним із ключових питань у реформуванні науки на сьогодні є питання відокремлення ВАКу від міністерства. Процедура атестації наукових кадрів в Україні має наблизитись до європейської та базуватись на принципах прозорості та етики. Напрацювання відповідних законодавчих змін має

кореспондуватися із змінами до базових законів «Про вищу освіту» та «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Законопроектом «Про вищу освіту» №1187-2 уже закладено створення незалежного Національного агентства, наголосила Л. Гриневич.

Відбулось ґрунтовне та корисне обговорення зазначених проблем. Учасники наради підтримали необхідність ліквідації такої структури, як ВАК, та створення Національного агентства як координуючого та контролюючого органу. Агентство має займатись процедурними функціями, розглядати спірні питання. Воно має створюватися за квотним принципом і мати громадську дорадчу раду.

Запропоновано зберегти двохступеневу систему кваліфікації, посилити відповідальність і права наукових установ та університетів щодо остаточного рішення із затвердження дисертацій, виробити чіткі критерії оцінки робіт, запровадити практику публікацій дисертацій на сайтах наукових установ у режимі онлайн, ліквідувати рівність вимог до дисертацій з різних наук і спеціальностей (природничих, гуманітарних, політичних тощо), ліквідувати експертні колегії, ввести чіткі критерії створення спецрад, істотно зменшивши їх кількість, дозволити створення міждисциплінарних рад, підтримати можливість в окремих випадках утворення разових спецрад. Наголошувалося на необхідності скасування платних послуг у процесі підготовки та захисту робіт, питаннях спрощення процедури нострифікації дипломів інших держав.

Учасниками наради одностайно підтримана позиція про втрату актуальності проекту закону «Про атестацію наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації», реєстраційний № 0901, який прийнятий за основу ще минулим скликанням Верховної Ради України.

На початку реформування системи атестації кадрів вищої кваліфікації вже зараз доцільно внести необхідні зміни до підзаконних актів і прискорити прийняття вищезазначеного проекту закону «Про вищу освіту» ***(14 березня у Комітеті з питань науки і освіти відбулася робоча нарада з питань підготовки кадрів вищої кваліфікації // Комітет з питань науки і освіти (<http://kno.rada.gov.ua>). – 2014. – 17.03).***